

Аксьонов Єгор Максимович,
здобувач вищої освіти 2 курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Новицька Ія В'ячеславівна,
викладач кафедри гуманітарних
дисциплін та психології
поліцейської діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

У наш час широкого вжитку набуло право власності на об'єкти інтелектуальної діяльності, такі як музичні або літературні твори, винаходи, комп'ютерні програми, корисні моделі, доменні ім'я тощо. Для контролю за дотриманням права власності створюються організації та укладаються міжнародні угоди, договори, що регламентують це право. На сьогоднішній день з'являються нові об'єкти, що підпадають під визначення інтелектуальної власності, тому виникають нові проблеми щодо регулювання та дотримання правил користування правами на них.

Інтелектуальна власність визначається особливим правом особи на результати її розумової діяльності в сферах науки, мистецтва, виробництва тощо, є одним із видів об'єктів цивільно-правових відносин. Перш за все, це нематеріальні блага, право володіння, використання і розпорядження ними належить їх творцям, крім випадків, передбачених законодавством. Згідно ст. 441 Цивільного кодексу України, існують такі види використання творів: опублікування, переклад, публічне виконання, продаж, передання в найм, імпорту його примірників, відтворення будь-яким способом та у будь-якій формі [0].

Традиційно виокремлюють такі види права інтелектуальної власності: авторське право та суміжні права, патентне право (права промислової власності). Спільна ознака їх в тому, що результат творчої діяльності особи є їхніми об'єктами. Відмінністю є те, що для авторського права характерне регулювання відносин, що виникають під час створення та використання музичних, літературних і художніх творів, наукових праць, бази даних і

комп'ютерні програми, у той час як патентне право охороняє винахід за допомогою патенту, захищає певні комерційні інтереси за допомогою законодавства щодо товарних знаків і торгових найменувань, а також законодавства щодо охорони промислових зразків [3].

У 1967 році Організацією об'єднаних націй була заснована Всесвітня організація інтелектуальної власності (далі ВОІВ), яка займається розвитком та захистом інтелектуальної власності. Існує центр по арбітражу та посередництву, його головною функцією є врегулювання конфліктів, що виникають під час реєстрації найпоширеніших назв доменів в Інтернеті. ВОІВ також уповноважена управляти угодами, що охоплюють основні аспекти інтелектуальної власності. Найголовнішими нормативними актами є Паризька конвенція про охорону промислової власності від 1883 року та Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 1886 року [2].

Україна під час розроблення національного законодавства у сфері інтелектуальної власності максимально використовувала правові норми, що вже визнані іншими державами. Нормативно-правова база нашої держави в зазначеній сфері має великий обсяг. В Україні щодо захисту інтелектуальної власності діють наступні законодавчі акти: Закони України «Про авторське право і суміжні права»; «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг»; «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі»; «Про правову охорону географічних зазначень»; «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів» тощо.

Наразі дуже ретельно розглядаються саме проблеми правової охорони інтелектуальної власності. Порушеннями права інтелектуальної власності є піратство (опублікування, відтворення, розповсюдження примірників творів), плагіат (оприлюднення частково або ж повністю твору від імені тієї особи, що не є її автором); підроблення або зміна інформації тощо. Найпоширенішими проблемами охорони інтелектуальної власності є: неконтрольоване використання фальшивих товарів (завдання шкоди економіці, бюджету, а також іміджу країни); випуск піратської продукції, до якої відноситься також розповсюдження піратських матеріалів через веб-сайти в Інтернеті; ускладнений процес оформлення патентів та товарних марок; охорони товарних знаків, охорони виробників продукції, пов'язаної з аудіо індустрією, із індустріями комп'ютерних програм та баз даних; відсутність достатнього та необхідного інформаційного забезпечення для якісної та ефективної діяльності в галузі охорони права інтелектуальної власності [1].

До проблем регулювання відносин у сфері дотримання права інтелектуальної власності слід віднести: невідповідність законодавства України міжнародним нормативно-правовим актам; слабкий вплив на регулювання правовідносин, що виникають між особами щодо об'єктів інтелектуальної власності в Інтернеті; недостатня ефективність державного управління та правової охорони суб'єктів інтелектуальної власності.

Зараз Україна є учасницею більш ніж 20-ти угод та договорів (ініціато-

ром яких є ВОІВ – Всесвітня організація інтелектуальної власності), що стосуються охорони інтелектуальної власності. Більшість із цих нормативно-правових актів вже імплементовано в національне законодавство України, але деякі з об'єктів інтелектуальної власності залишаються без належного нормативного врегулювання, хоча з кожним днем законодавство України оновлюється (наприклад, законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань авторського права і суміжних прав»). Встановлення права інтелектуальної власності в Інтернеті зараз дуже ускладнено та нормативно не врегульоване, через це планується внесення змін до законодавства про нотаріат та закріплення певних прав нотаріусів забезпечувати докази щодо використання об'єктів права інтелектуальної власності у мережі Інтернет (Доповнення ст.79-1 дасть змогу забезпечувати докази в Інтернеті, складати відповідний протокол нотаріусом). Для збільшення ефективності державного управління у даній сфері також слід створити державні органи, які будуть виконувати певні функції та давати змогу громадянам безпечно розпоряджатися об'єктами інтелектуальної власності. Це можливо досягти створенням таких державних органів: центр арбітражу і посередництва (вирішення спорів про порушення прав на об'єкти інтелектуальної власності); центральний орган виконавчої влади, що буде спрямований окремо на розвиток і реалізацію права на інтелектуальну власність; координаційна рада (розгляд актуальних питань щодо захисту прав інтелектуальної власності та шляхи їх вирішення) [4].

Але все-таки Україна має неабиякі перспективи для усунення всіх суперечностей і прогалин у сфері забезпечення дотримання, охорони та захисту від посягань на право інтелектуальної власності шляхом підвищенням якості законодавчих актів, здійснення заходів, спрямованих на забезпечення сприятливих умов для формування об'єктів інтелектуальної власності. Окрім того, слід звернути увагу на те, що Україна посилила контроль за суб'єктами інтелектуальної власності, за дотриманням цими суб'єктами нормативно-правових актів, пов'язаних з захистом права інтелектуальної власності [5].

Отже, Україна почала приділяти увагу покращенню взаємодії державних органів із суб'єктами господарювання при здійсненні ними інтелектуальної власності, контролю за розповсюдженням примірників аудіо та відео-товарів, комп'ютерних програм, фонограм, боротьбі зі створенням і реалізацією неякісних відеокасет і дисків тощо. Це покращує міжнародний імідж держави та забезпечує належне дотримання конституційних прав громадянами щодо захисту інтелектуальної власності.

Україна – це держава, що має неабиякий науковий потенціал та серйозні перспективи у сфері розвитку інтелектуальної власності, можливості економічного зростання, що є позитивним показником для формування належних умов винахідницької діяльності. Лише якщо влада та населення України будуть зацікавлені у розвитку та вирішенні цього питання, наша держава зможе вийти на рівень європейської та мати високі показники у сфері ство-

рення музичних, літературних творів, корисних моделей, винаходів тощо.

Список використаних джерел:

1. Західна Консалтингова Група: Правовий захист інтелектуальної власності в Україні: проблеми та перспективи розвитку. URL: <https://zkg.ua/yurydychni-posluhy-praktyku/pravovyi-zakhyst-intelektualnoi-vlasnosti/> (дата звернення: 15.05.2021).
2. Представництво України при відділенні ООН та інших міжнародних організаціях у Женеві: Всесвітня організація інтелектуальної власності. 16.10.2012. URL: <https://geneva.mfa.gov.ua/posolstvo/2610-wipo> (дата звернення: 15.05.2021).
3. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23.12.1993. № 3792-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (дата звернення: 15.05.2021).
4. Проблеми правового регулювання інтелектуальної власності: наукова стаття / Асадчев Ю.І. Юрид. платформа LexLiga. URL: <http://lexliga.com/ua/novosti/problems-pravovogo-regulirovaniya-intellektualnoj-sobstvennosti> (дата звернення: 15.05.2021).
5. Цивільний Кодекс: Закон України від 16.01.2003. № 435-IV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 15.05.2021).
6. Язвінська О. 7. Найцінніший капітал: Охорона інтелектуальної власності у світі й Україні // Науковий світ. 2004. № 6. С. 8-11.

Артеменко Дар'я Сергіївна,
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Орлова Олена Олександрівна,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**ПРОТИДІЯ КОРУПЦІЇ: УКРАЇНСЬКИЙ
ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД**

Проблема подолання корупції є однією з нагальних і це стосується не тільки України, але й, в цілому, світу. Пандемія **COVID** викликали ще **більші недоліки, пов'язані із протидією корупції.**

Міжнародна антикорупційна організація Transparency International оприлюднила чергове щорічне дослідження – «Індекс сприйняття корупції» (також відомому за англійським скороченням **CPI**) за **2020 рік, в якому Україна отримала 33 бали за 100-бальною шкалою. Зі 180 досліджених країн чи територій Україна посідає 117–122-е місце разом із Непалом, Єгиптом, Есватіні, Сьєрра-Леоне і Замбією [1].**